

m.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar avseende Miljömålsberedningens delbetänkande med förslag om ett klimatpolitiskt ramverk, inklusive långsiktigt klimatmål
Ert ärendenummer M2016/01735/KI

Miljö- och energidepartementet har givit Länsstyrelsen Östergötland tillfälle att yttra sig i rubricerat ärende. Länsstyrelsen har tidigare lämnat yttrande över Miljömålsberedningens första delbetänkande. Detta yttrande är avgränsat till att främst omfatta kapitlen 3.3, 4.1, 5.1, 5.4, 6.6, 15.2 och 16.

Länsstyrelsen instämmer i att klimatfrågan är en av samhällets största utmaningar, att arbetet för att minska klimatutsläppen inte kan vänta samt att behovet av ett långsiktigt klimatmål med tillhörande utsläppsbana är stort. Länsstyrelsen ser positivt på målsättningen om nära-noll utsläpp av växthusgaser i Sverige till 2045, men anser samtidigt att etappmål, strategier och åtgärder för att nå dit måste utformas så att de även bidrar till att andra samhällsutmaningar som hållbar tillväxt, energihushållning och livsmedelsproduktion kan hanteras och lösas.

Länsstyrelsen anser att en höjd ambitionsnivå i EU:s handelssystem med utsläppsrätter är bra, och att ett globalt handelssystem och prissättning för koldioxidutsläpp är mycket angeläget. Dessa bör därför vara prioriterade frågor för regeringen att driva. Ett sådant system kan sannolikt bidra till att synliggöra och minska klimatutsläppen från svenskars konsumtion av varor producerade utanför landets gränser. Det är även viktigt att på motsvarande sätt synliggöra de positiva klimatvinster som görs då export av klimatsnåla svenska produkter ersätter konsumtion av mindre klimatvänliga produkter på andra håll i världen.

Länsstyrelsen inser att behovet av CCS-tekniken är stort, men ställer sig tveksam till om tekniken kommer att kunna utvecklas, accepteras och etableras i den takt som krävs.

Länsstyrelsen instämmer i konsekvensanalysens konstaterande att det finns en konkurrens om biomassa mellan olika sektorer. Det är därför av högsta vikt med ett kontinuerligt arbete för en högre resurseffektivitet, så att behovet av biomassa blir så litet som möjligt och samtidigt gör mesta möjliga klimatnytta när den används. För att möta de stora behoven av olika slags förnybar energi kan jord- och skogsbruk spela en stor roll, vilket kan framgå tydligare av betänkandet. Länsstyrelsen ser positivt på beredningens ställningstagande att skogsvårdslagstiftningens inriktning med jämbördiga mål ligger fast.

Synpunkter på kapitel 3.3.1

Länsstyrelsen saknar följande styrmedel i tabell 3.1:

Sektorsövergripande:

- Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning (budgetpost i statsbudgeten). Det finansierar bland annat länsstyrelsernas uppdrag att leda och samordna det regionala energi- och klimatarbetet.
- De regionala strukturfonderna. Av särskilt intresse är det nationella regionalfondsprogrammet som finansierar projekt för energieffektivisering i små- och medelstora företag i hela landet.

Industri:

- Miljöbalken
- Lagen om energikartläggning i stora företag

Transport:

- Plan- och bygglagen

Jordbruk:

- Miljöbalken; större lantbruk klassas som miljöfarlig verksamhet och prövas enligt miljöbalken.

Synpunkter på kapitel 4.1

Länsstyrelsen ser generellt positivt på förslaget till strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik. Länsstyrelsen tillstyrker särskilt att koldioxidskatt och andra styrmedel bör utformas så att föreslagna etappmål kan nås samtidigt som konkurrenskraften för svenskt näringsliv som helhet behålls eller stärks. Vidare att miljö- och landsbygdsinsatser inom EU:s jordbrukspolitik används till att skapa ett system för ersättningar utifrån åtgärders miljönytta.

Beredningen föreslår etappmål och åtgärder som syftar till att minska transportsektorns utsläpp. Det är bra, men Länsstyrelsen saknar ett helhetsgrepp och tydliga åtgärder för att även minska det totala transportbehovet. Länsstyrelsen anser att beredningen tydligare kan uttrycka att ett effektivt transportarbete innebär att biltrafiken behöver minska, oavsett om den sker fossilfritt eller inte. Förutom att det är en energihushållningsfråga, är den rumsliga aspekten viktig att lyfta fram. Redan i dag medför bilflottan utrymmesproblem i många städer, vilket även påverkar möjligheterna till utbyggd gång-, cykel och kollektivtrafik. Beredningens förslag till åtgärder som ger incitament till resfri kommunikation är bra men långt ifrån tillräckliga.

Synpunkter på kapitel 4.2

Länsstyrelsen tillstyrker beredningens utgångspunkter för arbetet med att nå etappmålen och det långsiktiga målet.

Synpunkter på kapitel 5.1

Länsstyrelsen stödjer överlag beredningens förslag till etappmål för den icke-handlande sektorn och att kraftfulla mål behövs även på kort sikt, på väg mot det långsiktiga målet. Länsstyrelsen har däremot inte analyserat eller tagit ställning till vilka exakta utsläppsreduktioner som bör vara förknippade med respektive etappmål.

Länsstyrelsen vill särskilt instämma i beredningens motivering att de föreslagna etappmålen behöver nås med bibehållen eller stärkt konkurrenskraft för Sverige, och utan att utsläppen av växthusgaser ökar utanför landets gränser. Länsstyrelsen tillstyrker beredningens sammantagna bedömning om att det är önskvärt att undvika alltför täta uppföljningar av den nationella klimatpolitiken.

Synpunkter på kapitel 5.4

Länsstyrelsen tycker att förslaget till utsläppsmål för inrikes transporter är bra, men saknar en beskrivning av hur utländska transportörers utsläpp ska följas upp och styras till fossilfrihet. En likabehandling jämfört med svenska åkerier är viktig ur både klimat- och konkurrensperspektiv.

Synpunkter på kapitel 6.6

Kapitel 6.6 i Miljömålsberedningens betänkande beskriver det lokala och regionala klimat- och luftarbetet väl, särskilt avseende fysisk planering. I viss mån beskrivs även kopplingarna till infrastrukturplanering, hållbar tillväxt och energi- och klimatstrategiskt arbete. Länsstyrelsen instämmer i Miljömålsberedningens bedömning att det är viktigt att i högre grad integrera energi- och klimatfrågan i alla relevanta verksamhetsområden. Länsstyrelsen vill dock framhålla att än fler verksamhetsområden är relevanta för energi- och klimatomställningen på såväl nationell, regional som lokal nivå än vad som omfattas av betänkandet. Länsstyrelsen har via LEKS (Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning) lämnat sådana synpunkter och förslag tidigare under beredningens arbete, och avgränsar därför synpunkterna i detta yttrande till att omfatta de förslag beredningen nu lämnat.

Miljömålsberedningens förslag

Länsstyrelsen är positiv till Miljömålsberedningens förslag om att utveckla en samordnad vägledning för miljöbedömningar, vilket ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och SKL. Länsstyrelsen vill även framhålla behovet av tydliga verktyg för uppföljning, och möjlighet till åtgärder, i de fall lagen inte efterlevs.

Länsstyrelsen ser även positivt på förslaget att ge Boverket i uppdrag att ta fram vägledning för hur länsstyrelserna ska vägleda kommuner tidigt i planprocessen. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att vägledningen inkluderar tydliga direktiv och prioriteringar i avvägningen mellan olika samhällsintressen för en minskad klimatpåverkan. Länsstyrelsen vill också framhålla möjligheten att utveckla uppdraget så att Boverket tillsammans med Naturvårdsverket, Energimyndigheten och länsstyrelserna även får i uppdrag att utveckla uppföljningen av översiktsplanen. Detta för att ge ett underlag till såväl den nationella som regionala uppföljningen av miljö kvalitetsmålen, och en bild av hur kommunernas arbete med hållbar utveckling fortgår.

Förslaget om att ge Boverket, länsstyrelserna och SKL i uppdrag att genomföra en kunskapshöjande insats är bra och ligger i linje med tidigare lämnat förslag från länsstyrelserna och SKL. Länsstyrelsen anser att tidigare genomförda insatser för kompetensutveckling kring PBL har varit framgångsrika, och att det finns erfarenheter från dessa att tillvarata i sammanhanget.

Miljömålsberedningens bedömning

Under Miljömålsberedningens bedömning står att ”Vissa kommuner, till exempel kommuner med lägre befolkningstal, kan behöva stöd inom klimat- och energiområdet” respektive ”Staten kan också använda ekonomiska styrmedel till kommuner och landsting för att stimulera lokalt och regionalt miljö- och klimatarbete”. Länsstyrelsen delar dessa bedömningar och föreslår att:

- Särskilda resurser riktas till kommunerna för att anställa energi- och klimatstrateger, för att integrera klimatfrågan i alla politik-/verksamhetsområden på lokal nivå. Det motsvarar det uppdrag länsstyrelserna har på regional nivå. Länsstyrelserna bör ges en vägledande roll för strategierna, i likhet med genomförandet av det tidigare energieffektiviseringsstödet (EES).
- Satsningen på Lokal och regional kapacitetsutveckling utökas, för att möjliggöra spridning av goda erfarenheter samt projekt för att ta fram lokala och regionala underlag för till exempel avvägningar mellan klimat- och energiaspekter och andra samhällsmål.

Synpunkter på kapitel 6.6.2

I betänkandet beskrivs att Miljömålsrådet identifierat ett behov av ökad miljöintegrering i det regionala tillväxtarbetet, samt att Tillväxtverket och Energimyndigheten med flera aktörer genomför en förstudie under 2016. Studien syftar till att ge förslag till insatser regionalt och nationellt. Länsstyrelsen ser positivt på det arbete som startat, och vill i sammanhanget framhålla möjligheten att ge länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan i uppdrag att samverka kring frågor om energi- och klimatomställningen samt hållbar tillväxt. Så sker på många håll redan idag, men ett tydligt uppdrag skulle säkerställa att det görs strukturerat över hela landet. Dessutom skulle det understryka vikten av att nationella och regionala miljö- och klimatomställningar inarbetas i det regionala utvecklingsarbetet med tillhörande utvecklingsplaner/-strategier.

Länsstyrelsen anser att genomförandet av konkreta åtgärder som bidrar positivt till både hållbar tillväxt och energi- och klimatomställningen, skulle förstärkas med länsstyrelserna som beslutande i stadsmiljöavtal och åtgärder inom Klimatklivet. Länsstyrelserna har det breda uppdrag och kompetens som krävs för att avväga mot olika samhällsmål, tillsammans med en mycket god lokal och regional kännedom och kontaktnät.

Synpunkter på kapitel 15.2

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget etappmålet om begränsade utsläpp från vägtrafik, men saknar mål för att även minska det totala transportbehovet. Jämför Länsstyrelsens synpunkter i kapitel 4.1.

Förslagen kring begränsade utsläpp från småskalig vedeldning är bra, men bör förtydligas med vilken/vilka aktörer som bör ges ansvar att klarlägga hur stora utsläppsminskningar som krävs.

Länsstyrelsen ser mycket positivt på förslaget till etappmål för att uppfylla internationella utsläppsåtaganden.

Synpunkter på kapitel 16

Länsstyrelsen instämmer i de förslag till styrmedel beredningen ger i kapitel 16.2.1. Länsstyrelsen vill särskilt lyfta vikten av att det sista förslaget, om att skyndsamt utreda orsaker till brister i systemet med miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram, verkligen genomförs.

Beredningens förslag om att Sverige bör ta en aktiv roll för att begränsa intransporten av luftföroreningar, kapitel 16.2.3, är bra. Möjligheterna för Sverige att i detta sammanhang föregå med gott exempel, samt nyttja möjligheter till teknikutveckling och export, bör tas tillvara.

I kapitel 16.2.4 föreslår beredningen åtgärder för att uppfylla takdirektivets åtaganden. Länsstyrelsen anser att det är bra förslag, och vill särskilt lyfta vikten av att förslaget om framtagande av nationellt program för att minska utsläppet av luftföroreningar genomförs.

I detta ärende har landshövding Elisabeth Nilsson beslutat. Funktionschef Linda Malmén har varit föredragande. I handläggningen av detta ärende har även handläggare Katja Wehbi samt länsråd Kristina Zetterström deltagit.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Linda Malmén
Funktionschef

Kopia i Word-format till: petter.hojem@regeringskansliet.se

